

نگاه

تحریم‌ها چگونه صنعت حمل‌ونقل دریایی را اسخه‌پیچ می‌کنند

مجید یوسفی • پژوهشگر اقتصادی

● مدیرعامل سازمان بنادر و دریانوردی به‌تازگی در یک مصاحبه خبری از «سهم ناچیز و قابل‌چشم‌پوشی خطوط خارجی» سخن به میان آورده و تأکید کرده‌اند که «با رفتن آنها مشکلی برای حمل‌ونقل دریایی کشورمان ایجاد نمی‌شود، چون سهمی در اقتصاد دریایی ما نداشته‌اند». ممکن است بخشی از این اظهارات صحیح بوده باشد و حتی ممکن است به جهاتی قطع همکاری خطوط کشتی‌رانی بزرگی مانند اورگرین، هیوندایی، سی.ام.ای، سی.جی.ام، پی.ال.ال، وان.های، مسینا و بسیاری از خطوط کشتی‌رانی بزرگ و کوچک خارجی دیگری که به ایران تردد دارند تأثیر زیادی بر اقتصاد دریایی نداشته باشد، اگرچه در همین امر نیز محل تردید است؛ اما بی‌آنکه در تقییم یا تشویق خطوط خارجی سخنی به زبان بیاوریم، فراموش نکنیم ترک تجارت و تردد به ایران توسط خطوط کشتی‌رانی خارجی و حتی خطوط هواپیمایی بین‌المللی فقط به‌دلیل تحریم‌های اعلام‌شده از سوی ایالات‌متحده آمریکا نیست، بلکه عدم‌شناخت صحیح از چرخه مالی فعالیت کشتی‌رانی‌ها و خطوط هواپیمایی خارجی و فقدان حمایت لازم از آنها از سوی سازمان‌های مسئول به‌ویژه در اوضاع جاری کشور دست‌خوش این اختلال شده است؛ بنابراین آنالیز دقیق چرخه مالی حمل‌ونقل کالا در خطوط دریایی و هوایی می‌تواند نوری بر سایه‌ها و حفره‌های تاریک این صنعت بتاباند.

۱- مهم‌تر از همه، نمایندگان خطوط کشتی‌رانی و هوایی که کرایه حمل محموله‌های حمل‌شده صاحبان کالا را در ایران دریافت می‌کنند، عملاً امکان انتقال پرداخت آنها را از مجاری متعارف بانکی به خطوط خارج از کشور پیدا نمی‌کنند، از طریق صرافی‌ها یا سایر طرق نیز نبضات قانونی به‌دنبال خواهد داشت که باید علای آن را به نقابش ببخشد و همین باعث می‌شود به‌تدریج از انتقال بار به ایران و حمل از مبدأ ایران خودداری کنند.

۲- صاحبان کالا، بهای کالای خریداری‌شده خود را به فروشنده کالا در خارج از کشور نمی‌توانند ارسال کنند، به‌ویژه کالاهای اساسی که این معضل عمیق‌تر در آنها دیده می‌شود.

۳- کالاهای ممکن است به‌صورت اعتباری خریداری شده باشند که عملاً امکان تسویه‌حساب با صاحبان کالا پیدا نشده و اسناد حمل آنها از طریق کشتی‌رانی‌ها و خطوط هوایی آزاد نمی‌شود و امکان ترخیص هم نمی‌یابند. این باعث تراکم کالای ترخیص‌شده در اماکن بندری و فرودگاه‌های کشور شده است.

۴- در حوزه حمل‌ونقل کالاهای کانتینری، معضل ترخیص دیر هنگام محموله‌ها در یک مدت‌زمان معقول باعث افزایش هزینه صاحبان کالا برای پرداخت هزینه حق توقف (دیرکرد عودت یا همان دموورز کانتینر) می‌شود که در نهایت این ارقام پس از اخذ از صاحبان کالا درمورد خطوط کشتی‌رانی خارجی باید به‌صورت ارزی از کشور خارج شود و چون این امکان وجود ندارد، این یک متغیر منفی از منظر خطوط کشتی‌رانی خارجی است و به بی‌رغبتی آنها برای ادامه خدمات‌دهی‌شان به بنادر ایران منتهی می‌شود.

۵- نوسانات نرخ ارز و تبدیل آن و بلاتکلیفی خطوط کشتی‌رانی و هوایی برای تعیین معادل ریالی دلار و یورو برای اخذ از مشتریان، این چالش را مضاعف می‌کند.

بنابراین، بیش از آنکه، به ماندن یا رفتن خطوط خارجی اهمیت دهیم که در جای خود از اهمیت قابل‌ملاحظه‌ای برخوردار است، باید به تسهیل فرایند تبادلات مالی از مبدأ تا مقصد بیندیشیم که در صورت بازگشت تحریم‌ها چگونه می‌توانیم از اختلال، تعلیق و تأخیر این چرخه مالی پیشگیری کنیم.

گذر

تعلیق و لغو مجوز ۲۱ دفتر خدمات مسافرت هوایی در خرداد

● مدیر روابط‌عمومی سازمان هواپیمایی کشوری از لغو مجوز ۱۵ دفتر و تعلیق شش دفتر خدمات مسافرت هوایی در تهران از ابتدای خرداد سال جاری تاکنون خبر داد. رضا جعفرزاده اظهار کرد: در بازسی‌های مستمر و موردی کارشناسان دفتر نظارت بر فرودگاه‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات هوانوردی سازمان از دفاتر خدمات مسافرت هوایی، مواردی از جمله تمدید نکردن ضمانت‌نامه، احراز نشدن شرایط راه‌اندازی پس از تعلیق در مدت تعیین‌شده و از همه مهم‌تر توجه نکردن به اظهارها و دستورالعمل‌های سازمان هواپیمایی کشوری محرز و به لغو مجوز ۱۵ دفتر و تعلیق شش دفتر خدمات مسافرت هوایی در تهران منجر شد. او با اشاره به اینکه امکان اعتبارسنجی بلیت هواپیما از طریق سایت سازمان و انجمن شرکت‌های هواپیمایی فراهم است، بر لزوم مدیریت بیشتر شرکت‌های هواپیمایی به توزیع بلیت هواپیما تأکید کرد.

کارشناسان، ورود بخش خصوصی به خریدوفروش نفت را در گفت‌وگو با «شرق» تحلیل کردند

نفت در بورس با کدام بخش خصوصی؟

پانگه سلطان‌رسانی ریاست‌جمهوری

قریبان در بیان مثالی می‌گویند: فرض کنید روی یک کشتی یک میلیون بشکه نفت خام است، اگر هر بشکه را ۷۰ دلار در نظر بگیریم، رقمی معادل ۷۰۰ میلیون دلار به دست می‌آید. فرضاً اگر دلار در ایران را هشت هزار تومان در نظر بگیریم، رقمی معادل پنج‌هزارو ۶۰۰ میلیارد تومان می‌شود که در توان بخش خصوصی نیست؛ البته به شرطی که این نفت را هم به نرخ چهارهزارو ۲۰۰ تومانی نفروشد که البته آن هم می‌شود دوهزارو ۹۰۰ میلیارد تومان! سخنی

که قریبان از آن یاد می‌کند، به قدرت‌گرفتن بیشتر شبه‌دولتی‌ها برمی‌گردد که بارها از سوی کارشناسان و البته سیاستون نسبت به وجود آنها هشدار داده شده است. قریبان در ادامه تصریح می‌کند: فروش نفت در ازای بدهی‌های دولت به بخش خصوصی، در شرایط ویژه اقدام نادرستی نیست. در این صورت بخش خصوصی می‌تواند با فروش نفت معادل می‌تواند بروز فساد را نسبت به دوره قبل کاهش دهد، اما همان‌طور که سال‌ها بر آن تأکید شده، بخش خصوصی واقعی نحیف و ناتوان از انجام چنین اموری است و قطعه‌پشتوانه نهادهای مالی قدر را می‌طلبید؛ نهادهایی که سال‌هاست در کشور بر وابسته‌بودن آنها تأکید شده و اینجاست که پای شبه‌دولتی‌ها را به میدان باز می‌کنند؛ البته این در حالی است که حضور مستقیم بخش اقتصادی نهادهای شبه‌دولتی به اقتصاد را فاکتور بگیریم.

این را هم در نظر بگیرید که سعید خوش‌رو، معاون امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران، در واکنش به این اظهارنظر معاون‌اول گفته: «در صورت وجود تقاضای واقعی برای شرکت‌های پالایشی داخلی، حتی اگر توان پالایشی اندکی داشته باشند، نفت خام عرضه می‌کنیم که این نفت خام، مختص مصرف در پالایشگاه‌های داخلی است و کارکرد صادراتی ندارد». همین حرف این معادله را بیش‌ازپیش گنگ و مجهول می‌کند.

فقط گروه‌های خاص پول خریدنفت را برای صادرات دارند

نرسی قربان، کارشناس ارشد انرژی، دراین‌باره به «شرق» می‌گوید: طرح موضوع فروش نفت از سوی بخش خصوصی، سخن تازه‌ای نیست. چند سال پیش در این زمینه نوشته بودم که اجازه دهید بخش خصوصی در ازای طلب‌هایی که از دولت دارد، معادل آن نفت دریافت کند و آزاد باشد برای فروش آن اقدام کند، اما آنچه آقای جهانگیری مطرح کرده چیز دیگری است.

او در توضیح می‌آورد: آقای جهانگیری اعلام می‌کند نفت در بورس عرضه می‌شود تا بخش خصوصی آن را بخرد و بفروشد. نخست باید گفت بخش خصوصی واقعی چنین توان مالی ندارد که بتواند یک کشتی نفت خام با یک میلیون بشکه نفت روی آن را بخرد.

۷ بسته اقتصادی برای مقابله با تحریم و نوسان ارز

یک مقام ارشد دولت با اشاره به تهیه هفت بسته اقتصادی برای مقابله با تحریم‌ها و نوسانات ارزی گفت: بخشی از این سیاست‌ها نیاز به هماهنگی میان رؤسای قوا، قوه مجریه و قانون‌گذاری در مجلس دارد. یک مقام ارشد دولتی که نخواست نامش فاش شود، در گفت‌وگو با فارس، با اشاره به اظهارات رئیس‌جمهور درباره ثبات اوضاع اقتصادی و همدلی برای رونق بازارها و حمایت از تولید و فضای کسب‌وکار اظهار کرد: به سازمان برنامه‌بودجه کشور مأموریت داده شد برای بهبود شرایط اقتصادی برنامه‌ها و سیاست‌هایی در بخش‌های مختلف تهیه و تدوین کند و اکنون مطلع هستیم مراحل نهایی را می‌گذرانند. وی با بیان اینکه بسته سیاست‌های بودجه‌ای به طور کامل آماده شده و باید تصویب شود، گفت: این بسته با سناریوهای مختلف تحریمی، رونق و ثبات اقتصادی تدوین شده و روز چهارشنبه گذشته با نمایندگان کمیسیون اقتصادی برنامه و بودجه و مرکز پژوهش‌های مجلس مرور شد که به نظر می‌رسد در روزهای آتی به دولت ارائه خواهد شد. این مسئول ارشد دولت دومین بسته تهیه‌شده را مربوط به هدایت و مدیریت نقدینگی در بازار دانست و افزود: در این راستا با همکاری وزارت اقتصاد، بانک مرکزی و سازمان برنامه و بودجه سیاست‌های اجرایی و نظارتی تهیه شده که در روزهای آینده جزئیات کامل آن مشخص خواهد شد. وی در مورد بسته هدایت

خوش‌بین بود؛ اما اگر صادرات را برای آن در نظر بگیریم، اقدام درستی خواهد بود. او با اشاره به سختی این کار می‌افزاید: البته در صادرات هم باید به سیاست‌گذاری‌های وزارت نفت توجه کرد. اگر وزارت نفت بخواهد سخت‌گیری کند و اجازه صادرات نفت به هر جایی را که مشتری‌های ثابت دارد، ندهد، کار برای بخش خصوصی بسیار سخت می‌شود یا اگر دولت بخواهد بخش خصوصی حتماً همان قیمتی را روی هر بشکه نفت خام بگذارد، دست و پای بخش خصوصی بسته می‌شود.

سخنگوی اتحادیه صادرکنندگان فراورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی با بیان اینکه نباید دولت را از انجام این عمل ترسانند، می‌گوید: با توجه به اینکه سازوکار عرضه نفت خام در بورس قرار است شفاف باشد، به نظر نمی‌تواند مانند دوره گذشته، ایجاد فساد شود. در دولت احمدی‌نژاد، اوضاع بسیار فرق می‌کرد و حدود صد میلیون بشکه نفت خام و میعانات گازی روی آب داشتیم و مدعی بودند ما می‌توانیم با تحریم‌ها مقابله کنیم و به‌همین‌دلیل هم زمانی متوجه نفت‌های مازاد روی آب بدون مشتری شدیم، دیگر مجبور بودیم برای فروش آنها ریسک کنیم و پای بایک زنجانی‌ها به میدان باز شد؛ اما نه مدیران کنونی مانند مدیران دولت احمدی‌نژاد پریسک هستند و نه شرایط مانند آن زمان است. بنابراین نباید دولت را از این اقدام ترسانند. به گفته او تابه‌حال کارشناسی در این زمینه کار نکرده و مطالعه بازار هم انجام نشده است و احتمالاً کار دچار

مشکل می‌شود. حسینی در ارائه راهکاری می‌گوید: اگر بخش‌های خصوصی و عمومی بتوانند با پالایشگاه‌ها در کشورهای دیگر قرارداد منعقد کنند، نفت خام را به آنها بفروشند و فرآورده نفتی دریافت کنند (فرآورده نفتی مانند نفت خام مارک ندارد و مشخص نیست از کجا آمده)، امکان فروش آنها سهل‌تر خواهد شد. به‌این‌ترتیب به‌خوبی می‌توانیم تحریم‌ها را دور بزنیم. البته همه این موارد به سیاست‌گذاری‌های وزارت نفت برمی‌گردد که اگر همه ریسک به گردن بخش خصوصی بیفتد و وزارت نفت فقط پول آن را دریافت کند، بعد می‌دانم بخش خصوصی توانایی چنین اقدامی را نداشته باشد. او ادامه می‌دهد: اگر قیمت‌گذاری از سوی وزارت نفت به نجوی باشد که سرمایه‌گذاری اقتصادی را برای نهادهای مالی توجیه‌پذیر کند، بخش خصوصی می‌تواند با همکاری نهادهای مالی وارد سازوکار خریدوفروش نفت شود.

مشکلات پس از شفافیت در بورس آغاز می‌شود

در همین زمینه اظهارنظرهای دیگری هم مطرح شد. پدram سلطانی، نایب‌رئیس اتاق ایران، در توییتی خطاب به جهانگیری نوشت: «بخش خصوصی واقعی امکانات صادرات نفت خام را ندارد. خواهش‌مند مراقبت شود که باز به نام بخش خصوصی تجربه بدهکاران نفتی دولت دهم تکرار نشود». همچنین ایمان ناصری، مدیر بخش خاورمیانه شرکت مشاوران انرژی FGE گفت: در شرایط فعلی که تحریم‌ها در حال بازگشت علیه صنعت نفت ایران است و از طرفی بخش خصوصی توسعه‌یافته در زمینه تجارت نفت نیز در کشور وجود ندارد، دولت باید احتیاط فراوانی در همکاری با بخش خصوصی در زمینه فروش نفت داشته باشد؛ زیرا حالا بهترین زمان برای جولان‌دادن دلالتان نفتی چه در ایران و چه در کشورهای مقصد است. از نگاه مدیر بخش خاورمیانه شرکت مشاوران انرژی FGE: «تجارت نفت با سایر کالاهای تفاوت‌هایی دارد که می‌تواند باعث ایجاد فساد هم در فروشنده و هم در خریدار شود». ناصری در این زمینه به چالشی اشاره می‌کند که تأمل‌برانگیز است. او می‌گوید: «سازوکار بورس شفاف و مشخص است؛ اما ممکن است مشکلات بعد از بورس آغاز شوند. این چالش به‌ویژه با درنظرگرفتن «سرمایه مورد نیاز برای معامله محموله‌های نفت خام» جدی‌تر نیز به نظر می‌رسد.

خبر

افزایش بلکانی تعرفه برق پرمصرف‌ها امسال کلید می‌خورد

● معاون وزیر نیرو با بیان اینکه امسال اولین مرحله افزایش تعرفه برق مشترکان پرمصرف اجرا خواهد شد، گفت: برای آغاز این کار، تعرفه برق ادارات دولتی‌ای که الگوی مصرف را رعایت نکنند، ۲۰ درصد افزایش یافته است. به گزارش فارس، همایون حائری روز گذشته در اولین نشست خبری خود در جمع خبرنگاران در پاسخ به پرسش خبرنگار فارس که پرسید چرا تعرفه برق مشترکان به صورت یکسان افزایش می‌یابد و آیا بهتر نیست مشترکان پرمصرف تعرفه برق بیشتری را پرداخت کنند، چراکه مشترکان پرمصرف با افزایش مصرف، سوبسید بیشتری نیز از دولت دریافت می‌کنند، گفت: وزارت نیرو دریافت پول برق بیشتر از مشترکان پرمصرف یا همان افزایش بلکانی برق را تدوین کرده است؛ به این دلیل که ما معتقدیم مشترکانی که بیشتر از الگوی مصرف برق مصرف می‌کنند، باید قیمت واقعی آن را بپردازند. او افزود: وقتی قیمت برق ارزان باشد، مشترکان پرمصرف تلاشی برای مصرف بهینه نمی‌کنند و حتی از سوبسید بیشتری برخوردار می‌شوند. حائری با اشاره به اینکه در حال حاضر قیمت تمام‌شده برق با قیمت تکلیفی فاصله زیادی دارد، به‌طوری‌که ۵۰ درصد قیمت تمام‌شده از مشترکان دریافت می‌شود، گفت: افزایش بلکانی و دریافت واقعی قیمت برق از مشترکان پرمصرف که اتفاقاً سوبسید بیشتری از دولت دریافت می‌کنند، جزء برنامه‌های اصلی وزارت نیرو است که امسال اولین مرحله آن که همان دریافت قیمت برق بر اساس الگوی مصرف و قیمت واقعی خواهد بود، اجرا خواهد شد و مشترکان پرمصرف پول برق بیشتری پرداخت خواهند کرد. معاون وزیر نیرو در امور برق و انرژی، با اشاره به اینکه این برنامه تدوین شده است، اظهار کرد: برای شروع این کار، قیمت برق ادارات دولتی‌ای که الگوی مصرف را رعایت نکنند و مصرف برق آنها بیشتر از الگو باشد، ۲۰ درصد افزایش یافته است. حائری در پاسخ به پرسش خبرنگار فارس که پرسید ادارات دولتی پولی که برای مصرف برق پرداخت می‌کنند از بیت‌المال است و برای آنها هیچ ضرورتی در کاهش مصرف وجود ندارد، گفت: طبق دستور رئیس‌جمهوری، ادارات دولتی باید پول برق خود را پرداخت کنند. بنابراین اگر پول برق را پرداخت نکنند و طبق گزارش دیسپاچینگ، مصرف برق آنها بیشتر از الگوی مصرف باشد، از بودجه آنها کم خواهد شد.

آسیاتیل
تلفن ثابتِ نسل نو!!!

دارنده مجوز FCP به شماره ۱۶-۹۴-۱۰ از سازمان تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی